

УДК 514.18 + 72.01

В.В.Товбич, В.О.Плоский

МЕНЕДЖМЕНТ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЇЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ

Перманентна невизначеність методологічних основ науково-практичних дисциплін є їх загальною рисою. Головним чином, це пояснюється складноструктурованою взаємодією таких *складних систем* з зовнішнім оточенням, а також безпосереднім впливом конфліктологічних та соціальних факторів на структуру та характер функціонування власне змістовних підсистем таких галузей.

З цієї точки зору архітектура (коректніше – архітектурна діяльність) не є винятком. Принагідно слід зазначити, що її методологічна «надбудова» досить деталізовано вивчена на предметно-змістовному рівні. Прикладами є дослідження методологічних проблем містобудування та територіального планування [1-3], окремих класів архітектурних об'єктів [4, 5], архітектурно-будівельних систем [6] і т.п., в той час як дослідження фундаментальних проблем методології архітектури є рідкістю [7].

В дисертації [8] обґрунтовано та створено методологічну парадигму прикладної геометрії – сучасної інформаційно-технологічної наукової галузі, яка має надзвичайно широку область взаємодії з зовнішнім середовищем та займає «прикордонне» положення між фізико-математичними та прикладними науками. Доведено необхідність розширеного трактування методології, що полягає у виділенні окремих підсистем – інформаційно-конфліктологічної та соціотехнічної, які включають в себе традиційне предметне теоретико-методологічне ядро. З нашої точки зору, зважаючи на високий рівень взаємодії архітектурної галузі з зовнішнім середовищем, на неї також може бути поширений принцип узагальненого уявлення методології. Структурна схема методологічної парадигми архітектурної діяльності зображена на Рисунку. Наведемо деякі важливі коментарі щодо цієї схеми.

1. Принципи структуризації.

Предметно-змістовна підсистема (Рівень 1) складається з двох компонентів – підсистем практичної архітектурної (1.1) та наукової (1.2) діяльності, результати якої у вигляді інформаційних потоків (фактичних результатів, інструментарію та теоретичних концепцій [9]) формують підсистему інформаційно-ділового обміну - ІДО (2.1) рівня 2 - структуровану систему науково-практичних контактів, зовнішньої взаємодії та конфліктології галузі. До рівня 2 належить також і система архітектурної освіти (2.2), яка є джерелом функціонального відтворення. Зазначимо, що підсистема ІДО архітектури та зміст її си-

стемних конфліктів суттєво відмінні від викладених в [8]. Організаційно-технічний рівень 3 складають організаційна підсистема 3.1, підсистема менеджменту 3.2 та законодавства 3.3, які в комплексі є регулятором продуктивного існування галузі як системи в зовнішньому оточенні.

Перехресна взаємодія структурних елементів ієрархії в просторі та часі забезпечує функціонування та розвиток системи, фактичне та юридичне визначення правил її існування, та головне - формування інформаційних потоків зовнішнього та внутрішнього продуктів, які надаються до зовнішнього використання, а також формують основи теоретико-методологічного ядра та педагогічної платформи галузі.

2. Зауваження щодо трансформації змісту структурних елементів.

Розширене трактування методологічної парадигми призводить до необхідності трансформування окремих елементів ієрархії системи. Так, необхідне системне поповнення змісту наукової підсистеми галузі. Зокрема, потребує обґрунтування організаційно-управлінський напрямок архітектурної науки [10]. Система інформаційно-ділового обміну та конфліктологічні аспекти розвитку архітектури мають отримати розвиток з позицій наукознавства. Крім того, система архітектурної освіти потребує не тільки переходу на європейські стандарти, але й вертикальної реструктуризації, зокрема утворення підсистеми попередньої спеціальної підготовки, а також підсистеми post-graduate, яку слід орієнтувати на аспекти управління та законодавчого забезпечення розвитку галузі.

3. Важливі функціональні зв'язки та роль менеджменту.

Серед діагональних функціональних зв'язків ієрархії відзначимо лише деякі. Наприклад, потребують системного вивчення такі зв'язки: (3.1) → (1.2), тобто пошук нових організаційних форм архітектурної науки; (3.3) → (1.2) – створення системи законодавчої підтримки перспективних наукових архітектурних досліджень, тощо.

Особливої уваги заслуговує поширення підсистеми менеджменту на всі елементи методологічної ієрархії. Звісно, розвиток системи управління щодо практичної архітектурної діяльності є визначальним, але слід також зауважити важливість застосування системного менеджменту по відношенню до системи архітектурної освіти та наукової діяльності. Своєчасним вважаємо також створення системи управління інформацією в межах архітектурної галузі (3.2) → (2.1) та інформацією, що надається зовнішньому середовищу.

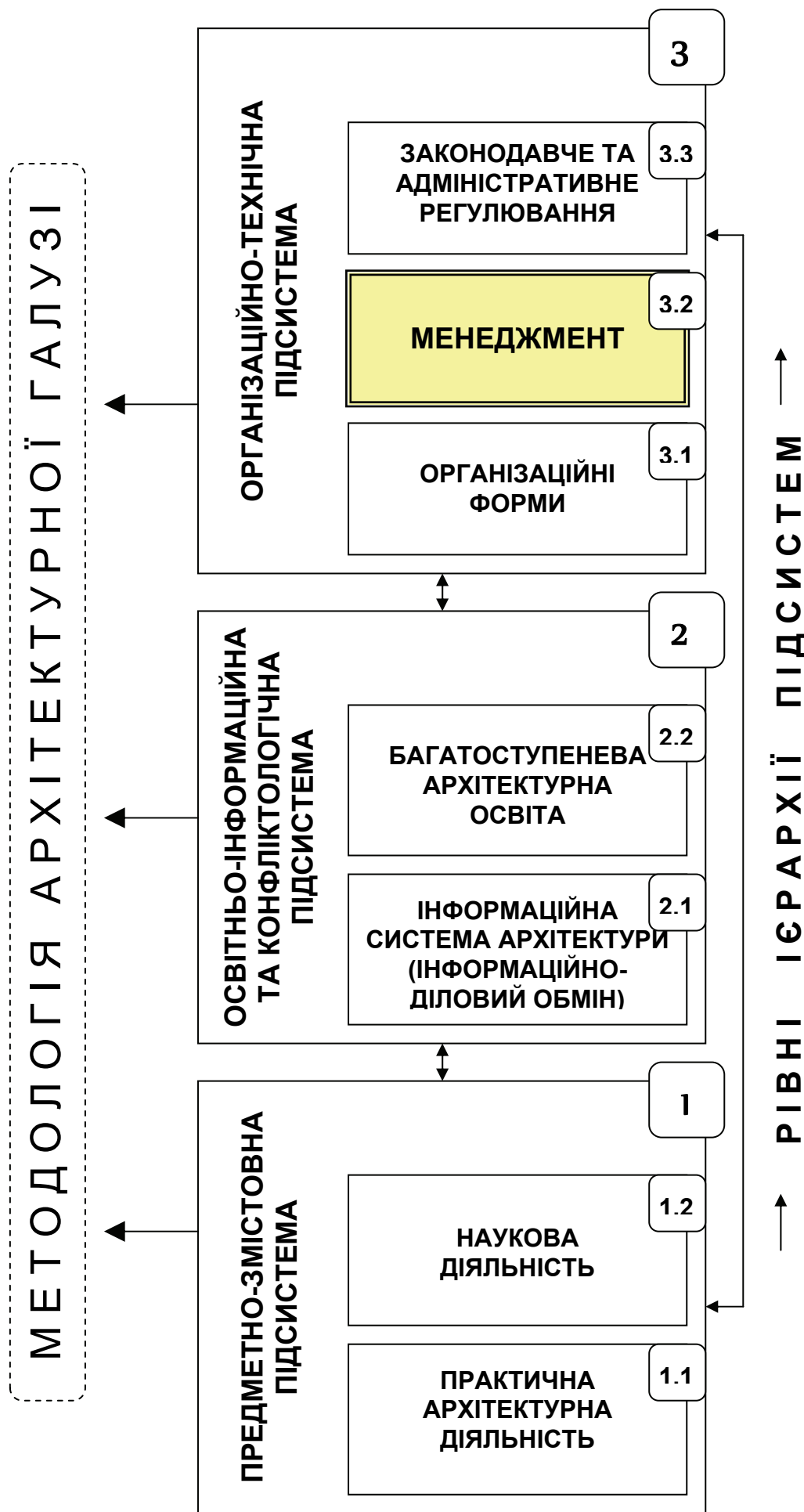

Рисунок. Розширена методологічна парадигма архітектурної галузі (архітектурної діяльності).

4. Особливості «перехідного» періоду – деякі висновки.

Визначальним аспектом розвитку організаційно-технічної підсистеми архітектурної діяльності в Україні є створення умов для максимально керованого та безконфліктного переходу від теперішніх організаційних форм та комплексу законодавчих актів до сучасної європейської системи розвитку архітектури [11]. В цьому аспекті розвиток управлінської компоненти архітектурної діяльності є надзвичайно важливим та своєчасним, зокрема стосовно тих підсистем архітектури, які поки ще знаходяться поза увагою методів та технологій сучасного менеджменту. З іншого боку, системне імпортування архітектурного менеджменту в ієрархію архітектурної діяльності робить його повноцінним елементом методологічної парадигми сучасної архітектури.

Література.

1. Білоконь Ю.М. Еволюційні тенденції в теорії та методології регіонального планування. - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КНУБА, 2003. – 36 с.
2. Вадімов В.М. Методологічні основи еколого-містобудівного освоєння прирічкових урбанізованих територій (в умовах України). - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КНУБА, 2003. – 37 с.
3. Тимохін В.О. Гармонічність еволюційної динаміки самоорганізації містобудівних систем. - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КНУБА, 2004.– 34 с.
4. Куцевич В.В. Реформування архітектурно-методологічної бази проектування об'єктів соціокультурного призначення в сучасних умовах України. - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КНУБА, 2004. – 34 с.
5. Ніколаєнко В.А. Типологічні та методологічні проблеми формування індивідуальної малоповерхової житлової забудови в Україні. - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - Харків: ХДТУБА, 1999. – 35 с.
6. Абизов В.А. Методологічні основи розвитку архітектурно-будівельних систем (в умовах реформування житлової та містобудівної політики України). - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КНУБА, 2001. – 36 с.
7. Мардер А.П. Понятійно-естетичні основи естетики архітектури. - Автореф. дис.... д-ра архітектури. - К.: КДТУБА, 1996. – 32 с.
8. Плоский В.О. Дослідження структурних особливостей методів геометричного моделювання та тенденцій розвитку прикладної геометрії. - Автореф. дис.... д-ра техн. наук. - К.: КНУБА, 2007. – 39 с.
9. Добров Г.М. Наука о науке: введение в общее науковедение. - К.: Наукова думка, 1970. - 320 с.

10. *Товбич В.В.* Перебудова організаційних елементів системи управління архітектурною діяльністю // Досвід та перспективи розвитку міст України. – Вип. 9. – К., 2005. - С. 163 – 166.
11. *Товбич В.В.* Адаптація містобудівного законодавства України до стандартів Європейського Союзу // Новини науки Придніпров'я. Серія «Архітектура і містобудування», № 1, 2006. – С. 35 – 40.

Анотація.

Запропоновано узагальнене уявлення методології архітектурної діяльності, що складається з предметно-змістовної, освітньо-інформаційної та соціотехнічної підсистем. Наголошено важливість розвитку досліджень з архітектурного менеджменту – важливої підсистеми архітектурної галузі.

Аннотация.

Предложено обобщенное представление методологии архитектурной деятельности, которая состоит из предметно-содержательной, образовательно-информационной и социотехнической подсистем. Подчеркнута важность развития исследований в области архитектурного менеджмента – важной подсистемы архитектурной отрасли.